

Kak rjenje swěći zernička ...

Čim mócnije mamy profetiske słowo, a wy w tym derje činiće, zo na njo kedźbujete jako na swěcu, kotraž so na čěmnym městnje swěći, doniž džen njezaswita a jutrna hwězda njeschadza we wašich wutrobach.

2 Pětr 1,19

Kraj leži w čěmnym. Nad horicontom pozběhuje so čerwjene njebo. Nadobo widzimy cyle jasnu a swětlu hwězdu. Swěći jako jenička po cyłym njeboju. To je zernička, kotraž sylnje swěći, hdyž su zerja na njeboju widzeć.

Zernička swěći pak wječor pak rano. Wječor widzimy ju na wuchodnym njeboju. Stari Serbja mjenowachu ju w tym padže tež wječorničku. Hdyž swěći so zernička rano, tak ju něhdže w zapadže wuhladamy. Rańša zernička rěka serbsce tež jutrna hwězda abo jutnička. Astronomojo nam praja, zo stej wječornička a jutnička samna hwězda, mjenujcy planet Wenus. Jeho swětló je na zemi wosebje derje widzeć, dokelž je nam najbliša hwězda. W přichodnym pohlěće móžemy Wenus jako jutničku widzeć, hdyž so do schadženja slónca na čěmne městno podamy a ju w času rańšich zerjow na zapadže pytamy.

Hdyž widzimy wobraz ze zerničku, tak njemóžemy prajić, hač je tute foto rano nastalo abo wječor, hač widzimy jutničku abo wječorničku. Jenož prawe žiwjenje twori jasnosće – znajmjeńša nastupajo hwězdy na njeboju.

Kak pak steji z našim krajom? Čahnu čorne mróče horje, přibywa čěmnota, bliži so nóc? Wšelake powěsće za to rěča: Towaršnosť w našim kraju je pačena kaž hižo lětdziesiątki nic. Namóc a teror přibywatej na zemi. Wójny na Bliskim wuchodže njepřestanu. To by rěčało za to, zo leža nad našim krajom a nad Europu wječorne zerja. Tamne powěsće zaso su skerje pozitiwne: Hišće ženje njeje so ludžom w Němskej tak derje šlo kaž nětko. Džakowano

modernej medicinje smy dlěje žiwi hač naši prjedownicy a wužiwamy při tym wysoki žiwjenski standard. Wulke su prócowanja, wšitkim ludžom podžěl dać na bohatstwje swěta. Dožiwimy rańše zerja moderneho swěta, hdyž so počasu wšitkim lěpje pórdže?

W bibliji widzi so Bože słowo jako swětló, kotrež swěći na čěmnym městnje a twori jasnosće wo našim žiwjenju. Wone wě wo čěrpjenju ludži, wo hrěchu a wo smjerći. W swětle Božeho słowa spóznajemy swět, kajkiž woprawdže je, we wšitkej jeho čěmności. Ale Bože słowo rěči tež wo lubosći, wo wodawanju a wo wěčnym žiwjenju, kotrež přesahuje wšo zemske. Hdyž bibliske słowo slyšimy a sej je spomjatkujemy, tak móže wone w nas skutkować a nam jasnosć a swětlosć přinjesć. Cyle poetisce praji Pětr, zo ma Bože słowo jako jutrna hwězda w našich wutrobach schadžeć.

Wukładowanje na Bože słowo jako jutničku křescanskeho žiwjenja da so hišće pohłubšić. Hłowny wobsah Božeho słowa je Jezus Chrystus, jeho žiwjenje a skutkowanje, jeho wučba a předowanje, jeho

smjerc a zrowastanjenje. Wón je sam wo sebi prajił, zo je swětló swěta. Chrystus ma so potajkim w našich wutrobach rozswěćić, tak móže wón nam jasnosć za naš žiwjenski puć dać. Jeho swětló, wón jako naša zernička, přetraje časy a systemy. Móžno, zo so naš swět w blišim času zaso jónu změni, kaž je so to hižo husćišo w stawiznach čłowjestwa stało. Tola jeho swětló nam wostanje.

Chrystus jako zernička, kiž ma nad našim žiwjenjom schadžeć, je motiw, kiž je křescanskich basnikow zaběrał. W našich Spěwarskich namakamy rjany přikład pod čisłom 46:

„Kak rjenje swěći zernička nam połna hnady wot Boha, tón slódky korjeń Jesse, Syn Dawida wot Jakuba, mój nawožeń, zo ke mni ma, wón lubosć ke mni njese; jasny, krasny, wupyšeny, pozběhnjeny, w darach rjany, wulce jara lubowany.“

Jan Malink

Poslednja pruha swětló

Foto: Wikimedia, H. Endres

Přeća małych pšeńnych zornjatkow

Běše něhdy sydom pšeńnych zornjatkow. Zornjatka bydlachu zhromadnje w jednej kłósce na wulkim pšeńnišču. Rjaneho dnja wo tym rozmyslowachu, što drje w žiwjenju na nje čaka.

Prěnje zornjatko sonješe wo dalokim swěće, chcyše raz wjacé hač jenož polo z lutej pšeńcu widzeć, druhe zornjatko přejše sej rjane a bjezstarostne žiwjenje, třeće zornjatko pak chcyše žiwjenje, w kotrymž druhim pomha, zo njebychu hlódní byli, štwórté a pjate zornjatko měještej tajke žiwjenje za dobry skutk a so jemu přizamknyštej, šeste zornjatko chcyše Bože potajnosće widzeć. Sedme zornjatko pak dołho rozmyslowaše a skónčnje měnješe, zo njech Bóh tón Kněz wo jeho žiwjenju rozsudzi a je tak wužiwa, kaž budže trjeba.

Bóh rozmołwu słyšeše a so rozsudzi, wšitkim sedmjom jich přeća spjelnić.

Prěnje zornjatko padny při žnjach připadnje na kromu wozu. Jězdžeše puć wot pola do bróžnje někotre razy tam a sem, wšako njebě nikomu napadło, zo tam zornjatko na kromje ležeše. Na swojej jězbje zornjatko wjele widžeše – pola, lěsy, łuki, zwěrjata, ludźi, potajkim džěl wulkeho swěta.

Druhe zornjatko ani njebě na wóz přišlo, bě so kosy, z kotrejž bur pšeńcy syčeše, tak nabojało, zo bě so hnydom z kłóski na zemju sunyło. Tu zezna bože slónčko, mjetelčku a šlinka. Zhromadnje z nimi radowaše so nad slóncom a čerstwym powětrom – doniž njepríběža žurk a zornjatko nježě. A běše jeho žiwjenje rjane a bjezstarostne było.

Wšitke druhe zornjatka wjezechu so z wozom do bróžnje. Tam so z kłosow wumłóćichu a přińdžechu do wulkeho měcha. Tajke wumłóćenje wšak je jara napi-

naca wěcka za tajke małe zornjatko. W měše běše rjenje přitulne a ćopłe. Rjaneho dnja přińdže bur z wulkej łopaću a sypny třeće a štwórté zornjatko zhromadnje z druhimi do młyna. Tam so na muku rozmlěchu. Z muki pjekar dobre całty napječe. Čerstwe wocałty dachu sej džěci k snědani słodzeć. Třeće a štwórté zornjatko tak druhich syčeštej.

Pjate zornjatko so łopaće boješe a so za tamnymi chowaše. Wosta w měše a burrowka je na drugi džěń z někotrymi druhimi zornjatkami kuram picowaše. Kokoše kóždy jednotliwe zornjatko dypachu. Tak zornjatko pomhaše, zo bychu so kury nasycili.

Kotry plan pak měješe bur ze šesty a sedmym zornjatkom? Šeste zornjatko bu tež na muku rozmlěte, z njeho pak njepječechu so dobre całty. Ně, ze šesteho zornjatka a z dalších zornjatkow napječe pjekar chléb za Bože blido. Jako w cyrkwi na woltarju ležeše a słyšeše, kak farar chléb žohnuje, čuješe so same kaž džěl Božeho dźiwa.

A sedme zornjatko? Sedme zornjatko wjezeše bur hromadže ze zornjatkami, kotrež běchu wyše wostali, znowa na polo. Tam je na polu wusy, zornjatka padnychu na zemju a krótko po tym so zemja nad nimi začini. W zemi běše chětro ćma, zornjatko pak pytny, zo so něšto spodźiwneho z nim stawa. Sćerpnje znjesse změny a bolosće we sebi. Ze zornjatka schadžeše počasu małe łopješko, kotrež narosće na rostlinu z dołhim stwjelcom a kłósku z třićeći zornjatkami. A tak nasto z jeničkeho zornjatka wjele nowych zornjatkow, z kotrychž so muka za chléb a całty mlěješe, kotrež so kuram picowachu abo kotrež so znowa wusychu. Njeje to Boži džiw, lube džěci, što tajke małke zornjatko wšitko zdokonja?

Tekst a rys. **Janina Krygarjowa**
(po stawiznje Gertrud Renate Sopp)

200 lět Poršiska cyrkej

K 200lětnemu jubilej Poršiskeje cyrkwje, kotraž bu po zničanju w napoleonskich wójnach 1816 znowa natwarjena, přeprasy wosada na swjedzenske zarjadowanje njeđzelu, 6. nowembra, w 17.00 hodž. do Božeho domu. Serbski superintendent Jan Malink z Budyšina změje přednošk wo stawiznach wosady. Dujerjo zarjadowanje wobrubja. Wosadni a dalši zajimcy su wutrobnje wítani.

Maćična akademija

Štwórtk, 1. decembra, w 19.30 hodž. přednošuje stawiznar Friedrich Pollack, wědomstny sobudžełaćer Serbskeho instituta w Budyšinje, w Budyskim hosćencu „Wjelbik“, Žitna 7, na temu „Serbscy studenća we 18. lěstotku. Přinošk k (něhđe) 300. jubilej Serbskeho předarskeho towarstwa w Lipsku“. Přednošk budže w němskej rěči, zastup je darmotny. Wšitkich zajimcow wutrobnje přeprasuje

stawizniska sekcija Maćicy Serbskeje

Herbert Nowak na CD

W jubilejnym narodniskim lěće Herberta Nowaka je nětko w LND wušta słuchokniha, kotraž nam wuběrneho znajerja a powědarja delnjoserbsčiny awtentisce zbliža. Z archiwa Choćebuskeho serbskeho rozhlósa je so wubrało 13 nahrawanjow, mjez nimi z premjery jeho awtobiografije 1992 w Serbskim domje, Bože słowo z lěta 2003 a zapustowski žort, powědany we wjesolej rundže 1978. Cejdejka je idealne wudospołnjenje ke knize z Nowakowymi tekstami z třiběrtlki lěstotka „Pisar běch wót młodych lět“.

LND

Herbert Nowak wulicujo, wuběr: Janka Pěčkojc de Lévano, režija: Jutta Kaiserowa, 61:57 min., 978-3-7420-2374-2, CD 10,00 €

Ochranowske hesła 2017

Sydomnaty raz su lětsa w LND „Wšědne hesła“ jako serbska kniha wušli, kiž je znowa Hinc Šolta z Lauterbacha zestajał. Z hesłami zmóžnja Ochranowska bratrowska jednota, zo móža so wěriwi z Božim słowom a jeho ludzi přeměňowacej mocu na wosebite wašnje zetkawać. Knižka zwjazuje kóždy džěń čitacu wosadu po wšem swěće. Serbske wudaće nasto w zhromadnym džěle ze Serbskim ewangelskim towarstwom a Ludowym nakładnistwom Domowina. **LND**

Wšědne hesła Ochranowskeje bratrowskeje wosady na lěto 2017, zestajał Hinc Šolta, 116 s., brošura, ISBN 978-3-7420-2377-3, 2,50 €

Serbski ewangelski kónc tydženja w Mužakowje

K mjeztym hižo třecemy razej zetkach so serbske ewangelske swójbje, zo bychu zhradny kónc tydženja přežiwili. Fararka Jadwiga Malinkowa bě tutón raz wot 1. do 3. oktobra do Mužakowa do tamnišeje „Turmvilla“ přeprysła a rjany program přihotowala. Wuměnjenja běchu tam dosć dobre za tajki kónc tydženja, byrnjež džěcom hrajkanišćo abo luka za kopańcu falowatoj. Za to pak bě jim na zahrodze natwarjena pěk cím zajimawša.

Tema ewangelskeho kónca tydženja bě tutón raz „Syjemy a žnějemy“. Wosebje Jezusowe přirunanje wo syjerju steješe tu w srjedzišću rozpomínanja. Mjeztym zo so

Rady sej džěci hromadze hrajachu.

dorosćeni w rozmołwje z temu zaběrachu, sej džěci hrajkajo, molujo a paslo temu wotkrychu. Wulět do susodneje Pólskeje na wobjed, do Pückleroweho parka a přednošk Wernera Měškanka wo poměrje wjercha Pücklera k Serbam słušachu runje tak do programa.

Dokelž swječeše Slepjanska wosada na tutej nježděli swój žnjowodžakny swjedžen, so wšitcy na němsko-serbskich kemšach w rjenje wupyšenej Slepjanskej cyrkwi wobdžělichu. Serbske džěci ze stawiznu wo wulkej rěpje a spěwom z wulkim wjeselom a zapalom kemše wobrubichu. Na to běchu so sobotu pilnje přihotowali, scenu nazwučowali a maski paslili. Na farskej zahrodze sydaše po tym dobry serbski wobjed – samobělene běrny z twarohom a lanym wolijom, a hólcy mějachu skónčnje móžnosć, za bulom honić. Popołdnu nóžkowachu džěci zhradnje ze staršimi do susodneho Rowneho, zo bychu sej Njepilic statok bliže wobhladali a wjace k temje „Syjemy a žnějemy – něhdy a džensa“ zhonili.

Wšitcy běchu sej přezjedni, zo mět so tutón nabožny kónc tydženja za swójbje tež w přichodze přewjesć. Wšako móže so po mjeztym třecim tajkim zeńdženju wo rjanej a spomóžnej tradiciji rěčeć, kotraž měla so na kóždy pad dale wjesć. Fararce Jadwize Malinkowej słuša tu wosebje wutrobny džak za dobry přihot a přewjedženje tuteho zetkanja. Rjenje by však było, bychu-li so dalši – jednotliwcy kaž swójbje – přidružili.

Janina Krygarjowa

Wobdžělnicy serbskeho nabožneho kónca tydženja před Mužakowskim hrodom

Na Rownjanskim Njepilic statoku zhonichu wobdžělnicy, kak holenjo něhdy doma tkajachu (horjeka) a warjachu.

Pilni pućowarjo

Fota: T. Krygarjec

„Serbski rekwiem“ w Chróšćanskej cyrkwi

Na lětušim přenim oktoberskim kóncu tydženja – kotryž běše tónkróc wo džen dlěši hač hewak – skičeše so hudźbnje zajimowanym Serbam a Němcam dwójce skladnosć, so w Chróšćanskej farskej cyrkwi do hłubokich myslow a jim přiměrjeneje hudźby „Serbskeho rekwiema“ Korle Awgusta Kocora zanurić. Kocor (1822–1904), ewangelski serbski hudźbnik, běše jón dźesać lět do swojeje smjerće w běhu njecylych třoch měsacow skomponował. Byrnjež so twórba rekwiem mjenowala, njeje to rekwiem w zmysle katolskeje liturgije na Božej mši za zemrěteho, ale skerje duchowny oratorij jako wopominanje njebočičkeho.

Někotre lětdziesiątki zašo hač Kocor stwori němski komponist Johannes Brahms (1833–1897) na słowa Swjateho pisma swój Němski rekwiem (Deutsches Requiem). Wokoło dźesać lět je na nim dźělať. Kaž K. A. Kocor njeběše tež wón katolskeho wěrywuznaća, ale pochadžeše z ewangelskeho Hamburga.

Kocorowa twórba za sola a chór z přewodom orchestra zložuje so na wšelake bibliske teksty, kotrež chcedža zawostajenych žarowacych pokojic a jim po zrudobje zaso nadžiju spožčić. Słowa ze Swjateho pisma spěwachu so w Chróšćicach po ewangelskim wudaću biblije z lěta 1881.

Ze swojim rekwiemom je so Kocor podať na hač dotal njeworanu pódu – bě to w serbskej duchownej hudźbje přenja wobšěrna twórba tajkeho razu. Kocor sam je ju tež zinstrumentował. Předstajiť pak je so rekwiem hakle nimale sto lět po nasta-

Předstajenje „Serbskeho rekwiema“ w Chróšćanskej cyrkwi

Foto: M. Bulank

ću, w lěće 1988 – a to w interpretaciji serbskeho katolskeho cyrkwinskeho chóra pod nawodom dr. Alojsa Hantuša.

„Serbski rekwiem“ – zhradny projekt chóra Lipy z. t. a Załožby za serbski lud – wobsteji z dwanaće hudźbných čisťow. Pod mjezynarodnje znatej serbskej dirigentku Judith Kubicec z Budyšina zanje sechu jón čłonojo chóra Lipa z Pančic-Kukowa. Hižo jako dwanaćelětna měješe J. Kubicec česć, dźěćacy chór dirigować. Nětko je wona dirigentka Filharmonije Baden-Baden. Lětsa wuznamjenichu ju ze Sakskej wustawowej medalju. Młoda serbska dirigentka Jadwiga Kaulfürstowa, nawodnica Lipy, běše z Lipjanami chórowe

dźěle nazwučowała. Solowe party w oratoriju přednjesechu serbska sopranistka Daniela Hazec z Budyšina, mecosopranistka Stephanie Hauptfleisch, kotraž so přez Lianu Bertókowu ze serbskej hudźbu zeznajomi, słowacki tenor Patrik Horňák a bariton Johannes Hochrein, kiž je wotrostl w Budyšinje. Hudziť je komorny orchester Sinfonietta Drježdžany. Před woběrnym wukonom wšitkich sobuskutkowacych so hłuboko klonju.

Přibližujemy so kóncěj cyrkwinskeho lěta, při tym wopominamy drje hdys a hdys tež kónc swojeho zemskeho žiwjenja. Słowa oratorija móhli nam k tomu być dobra pomoc.

Irena Šerakowa

Lětuše jubileje cyrkwjow w dwurěčnych wosadach

200 lět w Poršicach

Při wojowanjach w napoleonskich wójnach so Poršiki Boži dom 20. meje 1813 wotpali. 1816 bě swjatočne poswjećenje znowa natwarjeneje cyrkwyje. Tutón jubilej je wosadže nastork, přeprósyc na swjedzenske zarjadowanje njedzelu, 6. nowembra, w 17.00 hodź. do cyrkwyje. Zaklinči dujerska hudźba a Serbski superintendent porěči wo serbskich tradicijach Poršiskeje wosady. Hižo w předpolu jubileja je cyrkwinski předstejićer Matthias Witschas přihotował spodobnu wustajeńcu k wosadnym stawiznam, kotraž je w zadnim dźělu cyrkwyje a na łubjach natwarjena.

200 lět w Hućinje a 300 lět w Malešecach

Pjatk, 4. nowembra, spomina so w Malešanskej a w Hućinjanskej wosadže na 300lětny a na 200lětny jubilej wosadnej

cyrkwyje. W cyrkwinskej šuli w Hućinje wotměje so k temu swjedzenski přednošk umělskeho historikarja dr. Matthiasa Donatha z Niederjahna, kotryž dźěla jako swobodny slědžer a awtor. Titul jeho přednoška je „Wuchodžowanje po wjesnych a cyrkwinskih stawiznach“. Přednošowar ma swójbne zwiski do Malešanskeje wosady.

300 lět w Delnim Wujězdze

W lěće 2013 běše Serbski ewangelski cyrkwinski džen w Delnim Wujězdze. Tehdy móžachu wopytowarjo wobdźiwać krasnu baroknu pychu tamnišeho Božeho doma. Lětsa woswjeći wosada 300lětny jubilej swojeje cyrkwyje ze swjedzenskim kóncem tydženja wot 4. do 6. nowembra. Pjatk předstaji Budyske dźiwadło hru wo Gregoriusu Mättigu „Gregor přińdže domoj“. Sobotu wotměje so wosadny swjedžeń na žurli hosćenca „Tři lipy“ z Łazowskim cyrkwiskim chórom a muskim chórom z Del-

Cyrkej w Hućinje

Foto: J. Malink

njejo Wujězda. Njedzelu budu w 10.00 hodź. swjedzenske kemše z dujerjemi z Małeho Wjelkowa a z postrowom Serbskeho superintendenta.

jm

Ministerski prezident Stanisław Tilich w Ochronowje

Njedźelu, 16. oktobra, poby sakski ministerski prezident Stanisław Tilich na priwatnym wopyće w Ochronowje. Farar wosady Peter Vogt a jeho mandželska Jill kaž tež wšelacy zastupjerjo bratrowskeje jednoty witachu knjeza Tilicha a jeho mandželsku we wulkej cyrkwinskej žurli wosrjedź městačka. Po wopyće wustajeńcy k nimale 300lětnym stawiznam jednoty, kotrejež wosady namakaja so po cyłym swěće, poda so ministerski prezident do archiwa jednoty. Tam powita jeho fararka Benigna Carstens jako zastupjerka swětowego cyrkwinskeho wjednistwa jednoty. Nawodnica archiwa Claudia Mai předstaji dom, w kotrymž njechowa so jenož pisomne zawostajenstwo z cyłego swěta, ale tež bohaty pokład wobrazow, notow a kartow kaž tež wšelakich wudžělkow, kiž běchu misionarjo ze wšěch kontinentow do Ochronowa póstali.

Ministerski prezident studuje dokumenty, kiž swědča wo dźěle bratrowskeje jednoty mjez Serbami. Foto: Ochronowska jednota, P. Isterheld

Slědy Ochronowskeje bratrowskeje jednoty pak njemóžeš jenož w dalokich krajach scěhować, ale tež we Łužicy. Na to skedźbni dr. Lubina Malinkowa, kotraž pokaza na wuznam archiwa za Serbow. Bohaty a hač dotal lědma wobdžěłany material – kaž rozprawy, karty a listy – njeinformuje jenož wo počahach jednoty k Serbam, ale zmóžnja tež hłuboki dohlad do wšědneho dnja w serbskej Łužicy we 18. a 19. lětstotku. Knjeni Malinkowa wuzběhny wosebje žiwjenjoběhi serbskich sobustawow wosady, wšako jedna so tule wo jónkrótne, wot Serbow samych spisane žiwjenske dopomnjenki wot 18. lětstotka sem.

Po kofeju w historiskej Zinzendorfowej stwě poda so knjez Tilich do hwězdoweje manufaktury, zo by so wo dźělawosći tehle drje najznačišeho Ochronowskeho zawoda informował. **Lubina Malinkowa**

Awstralscy wopytowarjo w Bukecach

Najdlěši puć do Bukec na wosadny wječork mějachu Betty a Colin Huf a jeju synaj – 16 000 kilometrow. Woni přińdu z Awstralскеje, z tamnišich Bukec. Wjes w juhozapadźe awstralskeho kraja Victoria su serbscy wupućowarjo z Bukečanskeje wosady w 1850tych lětach založili. W nowym kraju su sej Michałsku cyrkej natwarili, hdžež tež džensa hišće hromadže kemše swjeća.

Betty a Colin Huf běštaj po puću na slědach swojich prjedownikow. Z nimaj do Němskeje sobu přijětoj běštaj jeju synaj – Steven a Daniel. Tež wonaj chcyštaj kraj zeznać, w kotrymž mataj swoje korjenje.

Prěni dźěl jězby wjedžeše Hufec do Pólskeje. Wottam pochadža dźěl Colinoweje swójby. We Łužicy běštaj mandželskaj štwórty raz. Prěnje kontakty do Bukec nawjazaštaj w léce 2000. W běhu lět je wutrobity počah k Hufecom nastał. Wjacori wosadni z Bukec su mjeztym na wopyće w małej wjesce w južnej Awstralskej pobyl. Hufec dom ma přeco wotewrjene durje. Betty, kotraž je mjeztym wuměnkarka, běše wučerka na šuli za zbrašene dźěci. Wona so hižo dlěši čas ze stawiznami serbskich wupućowarjow zaběra a je tež knihu wo tym napisala. Zdobom je prezidentka Wendish Heritage Society – awstralskeho towarstwa za serbske herbstwo. Colin je farar. W Awstralskej njeje to tak jednore, z dušepastyrjom być. Sčasami měješe njedželu štwore kemše: prěnje w 10 hodź., druhe w 11.30 hodź. Potom je 150 kilometrow jěł, tam Božu službu měł a potom hišće jónu 100 kilometrow jěć dyrbjał, zo by přichodnu wosadu wopytał. Wěšty čas je samo přeco zaso na kupu

Tasmaniska lećał, zo by tam kemše swjećił. To su na pjatym kontinencie nimale normalne zdalenosće.

Pjatk, 16. septembra, wobdžělichu so Hufec na šulskich kemšach w Bukecach. Colin měješe džěl předowanja w jendzelskej rěči. Wječor su so na zwućowanju pozawnoweho chóra wobdžělili a samo sobu piskali. A sobotu pytachu w Delanach pod Hromadnikom za swójbnymi korjenjemi. Maja w swójbje prjedownikow z mjenom Měrcin. Tuž su sej w Delanach prjedawši statok Měrcinec swójby wobhladali a wězo tež wopomjatnu taflu za serbskeho fararja a wupućowarja Jana Kiliana. Na wosadnym wječorku sobotu wobdžělichu so stari znaći Hufec swójby a dalši zajimcy.

Wuwi so čila bjesada z awstralskim wopytom a tež fota so pokazachu.

Njedźelu swjećachmy w rjenje wupyšenej cyrkwi žnjowodžakny swjedžen w třoch rěčach. Čitanje slyšachmy w serbskej a jendzelskej rěči. Colin čitaše scenje a Steven podpěraše pozawnowy chór ze swojej trompetu. Wosebity wjeršk kemšow běše žohnowanski spěw, přednjeseny wot Hufec swójby: Daniel při klawěrje, Steven z trompetu a Betty a Colin spěwaštaj. Běše to hłuboko hnujacy wokomik za wšitkich připoslucharjow. Přejemy Hufec swójbje dale Bože žohnowanje a nam wšem tež w přichodže tajki wutrobity kontakt na južnu połkulu našeje zemje.

Hanaróža Šafratowa

Hufec mandželskaj a jeju synaj z Awstralskeje hudžachu a spěwachu na žnjowodžaknych kemšach w Bukečanskej cyrkwi.

Foto: H. Šafratowa

Wulět do zańdženoscě

Po dwulětnej přestawce sej zaso jónu dom do Łužicy wulećeć měješe wšelake přičiny. Jako zasłyšach „Nano, pónđzelo pojedźemy do Łužicy ...“, njewědźach tak prawje, kak jara mě so wjeselić. Džeń do toho mjenujcy, 16. njedźelu po Swjatej Trojicy, swjećachu w Rakecach konfirmaciski jubilej – a ja njemóžach so na nim wobdźelić. By-li přeprošenje z Rakec kusk zašo dóšlo ...

Za přichodnu džowku měješe jězba do Łužicy čisće wosebitu přičinu. Z interneta wona wědžeše, zo tam něhdže něchtó papagaje plahuje a jeje lori běše swoju partnerku zhubił. Tuž pytaše nětk za honaćika nowu kokošku.

Dojěwši na kromu města – ow, wobchadny chaos! Tola ně, džěše poměrnje derje dale. Wšudžom wšak so twari.

Namakamy přihódne městno k parkowanju před samej Pětrowej cyrkwu a dundamy najprjedy jónu po Bohatej. Wšitko je nowe a z ludźimi so na hasy jeno tak mjerwi. Wot starych wobchodow wuhladam hišće dwaj – Sołćic-Scholzec časnikarstwo a „konkurenta“ Mersiovskeho. Pola přenjeho běch před šesćdzesat lětami někotre slěbornaki, te pječhriwnowske z Hindenburgowym portretom, do narańšoněmskich pjenjz zaměnić dať. Tajkale hluposć!, bych džensa rjekł.

Za mnje: historiske městno

Bohata wěža je dospołnje zaroštowana. Při najwjetšej horcoće na njej džěłaja. Džemy chětrje wokoło rózka, won z procha. Tam, tale žolta chěža na Serbskich hrjebjach, tam smy 1953 naš internat měli! A 17. junija běše Njebjelčan Cyž, wučer a internatny dohladowar, zakazał dom wopuścić. My smy sej naposledk prajili: Tón Handrij nam nětko ničo wjace kazać a zakazać nima. Smy cyle jednorje do města twochnyli a na někajki dyrdomdej čakali. Ja sym ze Zejičanskim Šerakec Měrcinom po měsće dundał. Pječ lět pozdžišo hižo móht tež wón sobu do tamneje štwórtki muži słušeć, kiž na mnje na rózku Před šulerskimi wrotami/Serbske hrjebje takachu a mje wotwjezechu. Ničo na tónle podawk, kiž bě moje žiwjenje dospołnje zwrócił, njedopomina. To cí by tež było, zo bychu tam hišće někajki pomnički abo tafličku připrawili! Wnučka Christina, kiž bě rad sobu jěła, zo by Nowšanskich přiwuznych wopytała, so na tutym městnje rozhladaš praji: „Jow tla ničo dale njeje!“

Tuž džemy dale

Założimy do Serbskeje hasy. Tež tu je wšitko, wšitko hinak, hač běch ja to něhdy nazhonil. Lute wobchody a wobchodźiki. Zastupimy do jedneho, a ja praju: „To bě něhdy mała destila, hdžež běchmy jako wyši šulerjo druhyd tajki słódky zeleny liker

Na rózku Před šulerskimi wrotami/Serbske hrjebje w Budyšinje rozprawja Hinc Šołta swojej přichodnej džowce a wnučke, kak běchu mužojo statnje bjezstrašnosće jeho w 50tych lětach zašeho lětstotka na tutym městnje zajeli.
Foće: priwatnej

kupowali.“ Předawarka mje korigowaše: „Ně, to bě tola Lehmanec kofejownja!“ Haj, so wě, ta destila běše na Bohatej. Jenož jenički króc sym w pjećdzesatych lětach zańdženého lětstotka do hosćenca „Café Lehmann“ založil a tam piwko wupił, a to hromadže ze swojimaj nowinarskimaj kolegomaj Michałom Kubańkom z Kulowca pola Kulowa a Jurjom Wjeńku z Lejna.

Tónle wuwotany etablissement hraješe pozdžišo za mnje wěstu rólu. Moja stwička w domje Před šulerskimi wrotami 21 słušeše kantorej Jurjej Šołće a jeho mandžel-skej. Jónu, jako z džěła w redakciji domoj přińdžech, mi knjeni Sołćina powědaše, zo bęštaj so cuzaj mužej za mnu wobhoniłoj. Pječa pytaše policija młodeho muža, kiž bě do Lehmanec kofejownje kamjeń čisnył a wokno rozbił. Nó haj, džensa wěm, wot kotreje policije staj wonaj być móhtoj.

Běše runje pónđzelo, a ja běch hižo doma kusk skeptiski, jako syn rjekny, zo chce z nami do serbskeho hosćenca k wobjedu hić. „Wjelbik“ ma pónđzelo zasluženu přestawku a tež za nas štyrjoch nochcyše ničo někajke ekstraplincy pjec.

Teho sym znał, teho tež

Dokelž chych swojim lubym hišće rowy na Mikławsku pokazać, sej tam dóńdžechmy. Njewědźach pak puć. W měšćanskej bibliotece mi rjeknychu, zo dyrbymy jeno hišće wokoło rózka dele hić. Ach haj, měšćanska biblioteka, tam sym sej před dawnym časom štó wě kelko knihow wupožčował. Tehdom tam hišće Marja Ulbrichec čitarjow poslužowaše.

Došedši na kěrchow so syn a jeho žona hnydom za rowy zajimowaštaj, ale z hina-

šeje přičiny hač ja. Wonaj jako fachowcay za pohrjebnišćowce zahrodnistwo a ja jako pytar za zašłosć!

Tam wotpočuje serbski wučer, kiž nam stawizny podawaše, ale kusk bóle socialistiske, hač to naš tehdyši direktor činješe, pola kotrehož w tutym předmjeće stajnje jedynku mějach. Nětk zjědžech dele na trójku.

Tam je row serbskeho emigranta, kiž je znajmejša swój posledni wotpočink doma w Budyšinje našoł, hdžež běše jako „intendant wjesołych serbskich wobličow“ telko dobrego za naš mrějacy lud wuskutkował. A w jeho susodstwje tón tamny intendant, kiž bě pola Noweje doby mój přeni šefredaktor był a potom sej druhe džělo nabrěmjenil, tola wšo w nadawku wšeho-mócneje strony.

Přichodna džowka so nastajnosć prasha: „Sy da tych wšitkich znať?“

Jara derje sym jich znať, tež mojeho kolegu, kiž běše jako němski oficěr we wójn-skim zajeću w Kareliskej němsku winu wotpokućić dyrbjał. Što njebě wón nam wšo móžne wo swyich dožiwjenjach w Sowjetskim zwjazku powědać wědžał. A donošowar w redakciji wšitko do so srěbaše. Naposledk su „woni“ tež bywšeho oficěra a kulturneho redaktora na perfidne wašnje do „sobudžěta“ znuzowali!

Najdlěje pak sym za Antona Nawkowym rowom pytať, doniž mi přichodna džowka njerjekny: „Rěka jeho žona Helena?“ Haj wězo, tam při samej muri je tón row našeho lubeho wučerja łaćiny abo łaconšćiny. „Džědo, tam steji tež pola žony ‚Nawka‘, njeje to wopak?“ – „Ně, wona bě Pólka a pólske žony nimaja tajke kóncowki kaž Serbjka a druzy Słowjenjo.“ ⇨

⇒ Pola Antona Nawki běchmy přeco tež něšto pólskich wurazow nawuknyli. Ja sym wjesofy a džakowny, zo smědžach přiwšěm tež tajkich dušnych serbskich ludźi zeznac.

Pozastanu hišće před rowom Jakuba Šajby, kiž po wójnje našu serbsku čišćernju na Drjewowych wikach nawjedowaše, kotraž tehdom jeničke serbske nowiny a knihi a knižki z jara skromnym wuhotowanjom čišćeše. Naposledk praju staremu znatemu, rozšěrjerjej čišćaneho serbskeho słowa, božemje, Benej Kućankej.

Dobry wobjed, přecelni ludžo

Potajkim to z tym „Wjelbikom“ ničo njebudže. Hdže pak nětk wobjedować? „Karssek“ je tež zawrjeny. Hač „Radna pinca“ hišće eksistuje? Tam běch w léce 1960 jónu dopołdnja swój kofej pił a tře serbscy funkcionarojo mje tam wuhladachu. Reporter Gerat Kašpor a jeho kolega Ludwig Kola nimo džěštaj, jako byštaj mje njeznałoj. Jeničce Beno Šolta-Wotrowski, tón serbski superagent, činješe tak, jako by mjez namaj wšitko w porjadku było. Hač bě so wón pozdžišo před stronskej kontrolnej komisiju mje dla wusprawnić dyrbał, zo bě mi samo ruku dał a mi dobre ranje popřał?

Rozsudžichmy so skónčnje: Na Hłownym torhošću wonka sedžo smy wuběrny wobjedowali. Přichodna džowka so džiwaje, zo běše poslužowanje tak pře wšu měru přecelniwe. A ja na to wotmołwich, zo je wjele z tych ludźi w Budyšinje serbskeho pochada, byrnjež woni to njewědzeli abo zapřewali.

Ja wšak přeco hladach, hač něhdže někoho wuhladam, kotrehož znaju. Haj, jeničkeho widžach na Bohatej hasy nimo hić. Jeho mjeno a wobraz so husto na sportowej stronje Serbskich Nowin jewi. Wón běše 1999 sobu pódla był, jako mi we „Wjelbiku“ po literarnym wubědžowanju myto spožichu.

Wotpohlad a připad

Mi běše jasne, zo sej tež hišće do Smoleńrjec kniharnje dóndu, znajmjeńša po te tři kalendry – Protyku, Pratyju a Oberlausitzer Hausbuch. To bě mój wotpohlad. Tola w kniharni skedźbni mje knjeni Šofćic na najnowše wudaće LND w němskej rěči, jednace wo „Serbach we widže statneje bjezstrašnosće“ – z pjera Tima Meškanka. Ně, tajkile připad, a ja běch po wšěm zdachu přeni kupc! Přišedši wječor dom do Lauterbacha dach so hnydom do čitanja. Meškank wozjewja wjele nowych faktow a dokumentow, kotrež dotal njeznajach. Štó móht so mi džiwac, hdyž tule knihu serbskemu čitarstwu naležnje poručam, byrnjež němsce spisana była.

Božemje, luby Budyšino!

Z města podachmy so hišće do Rakec a do Noweje Wsy, hdžež nas ze slódkimi chłóšćenkami z Brězancem pjekarnje pohosćichu. Běše rjenje směć so zaso raz z přiwuznymi wo tym a tamnym rozmołwjeć. Ródna wjes pak je mi nětko někak cuza. Wšo serbske je so zmyniło. Ale ně, na wjesnej tafli njestěji jenož „Neudorf“!

Nětkle chcychmy tla hišće po toho ptačka. „Neukirch“ rěkaše ta wjes, hdžež plahowar bydleşe. Potajkim Wjazońca. Tola ně, póstowe wodženske čisło njetřejcheje. Wukopa so, zo so wo Neukirch pola Kinsporka jedna. Dokelž pak je to tež tajka wulkogmejna, dojdžechmy naposledk do Ponchawec, do Schmorkauwa, hdžež w sydomydesatych lětach zańdženeho lětstotka wěsty Neumann fararješe, kiž nas na našich katechetiskich dalekubłanjach ze swojej kybernetiku dračowaše.

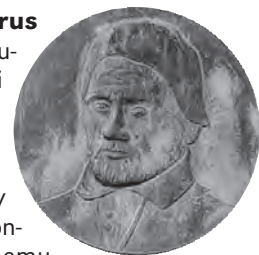
A přichodna džowka dósta tam wopravdže nowu loriku, přewšo rjanu ptaču kokošku, a ta dyrbi so nětk tu w nawječornej Sakskej zadomici.

Hinc Šolta

Łužyske myto Albinusa Mollerusa

Albinus Mollerus

z Tšupca jo był huznamny serbski astronom a teolog 16. stolěša. Ako łužyski uniwersalny hucony jo měł huske kontakty k sławnemu astronomoju Johannesu Kepleroju a jo hudał w léše 1574 ewangelske spiwarske a Lutherowy mały katechizm w dolnoserskej rěcy ako předne serbske šisćane knigly w historiji.

„Hier stehe ich und kann nicht anders“ jo zazdašim Mjertyn Luther pšed sejmom Nimskego rajcha we Wormsu gronił. To jo wóna sada, kótaraž hopisujo Lutherowu lichotu kšesćijańskego cłowjeka.

Co ta reformatoriska lichota wóznamjenijo za pšibytnosć? Łužyske myto Albinusa Mollerusa jo hupisane za zapódane žěła, kótarež se rozestajaju z teju tematiku a z jeje pósěgom na Serbow abo Łužycu.

Pšinoski, kótarež njesměju bys dotychměst wózwajjone, mógu se ako esej, spiw, hulicowanje, baseń, žiwadłowa scena, prezentacija, krotki film abo ako wšakora-ke nowe medije zapódaš. Zwisk k dwójrěcnej Łužycy musy spóznajobny bys. Slědujuce temy su móžne:

Co žinsa wěrimy?

Co groni za nas lichota?

Kaki zwisk jo mjazy nazgónjenim, wěru a wědu?

Kótaru reformaciju abo pšetwórjenje Łužyca žinsa trjeba?

Łužyske myto Albinusa Mollerusa mytujo nejlěpšy zapódany pšinosk w serbskej rěcy z hopismom a 250 € a nejlěpšy pšinosk w nimskej rěcy z hopismom a 200 € pjenjezneje premije. Kóńc zapóslanja na adresu towaristwa (Droga Gertraudty 1, D-03046 Chóšebuz abo na ewangelske.serby@gmail.com) jo 1. maja 2017. Pšinoski maju se zapódaš mimo mjenja. Mě, adresa, starstwo a titel pšinoska deje se pšipóložys w separatnem pismje. Pšawniska droga jo huzamknjona. Jury pód patronatstwom hušego promšta Martina Herchego hubjerjo nejlěpše žěła. Wóni se na Serbskem ewangelskem cerkwinem dnju 2. julija 2017 w Tšupcu pšedstajiju a huznamjeniju. Nejlěpše pšinoski pórucyjomy w se gózecej formje serbskim medijam k wózwajjenju.

Wšykne informacije su teke na internetnem boku našogo Spěchowanskego towaristwa: www.serby-ekbo.de/aktualne/hupisowanje-luzyskego-myta-albinusa-mollerusa.html **Spěchowanske towaristwo za serbsku rěc w cerkwi z. t.**

Hinc Šolta z Lauterbacha při poslednim wotpočinku swojeho něhdyšeho wučerja Antona Nawki na Budziskim Mikławsku

Powěsće

Starožitna kładžita cyrkwička w Sprjowjach dóstawa tuchwilu nowu třechu ze šindzelow. Nimo teho naložuja w twarjenju plun přeciwo čerwej w drjewje. Sprjowjanska cyrkwička pochadza z 18. lětstotka a je najstarša svojego razu we Łužicy. Foto: J. Rjela

Halštraw. Z lětušim 1. oktobrom je młoda teologowka Karin Walther nastupiła službu jako fararka we wosadomaj Halštraw-Protocy a Smječkocy a zdobom jako młodžinska fararka w Budyskim cyrkwiniskim wobwodze. Do přenjeho zastojnstwa bu njedzela, 23. oktobra, w Halštrawskej cyrkwi a do druhého pjatk, 28. oktobra, w Biskopičanskej cyrkwi swjatočnje zapokazana. Karin Walther pochadza z Rudnych horow. Teologiju studowała je w Lipsku a Erlangenje. Na jeje přenim farskim městnje ju wosebje zwjesela, zo skutkuje w dwurěčnych kónčinach, hdžež móže Serbow zeznać a z nimi hromadze dželać.

Poršicy. Spěchowanske towarstwo za nowe zwony w Poršicach je swój nadawk spjelniło a so tehodla nětko rozpušćilo. Tole zdžěli gmejnski radźičel Johannes Pietschmann (CDU) njedawno na posedženju gmejnskeje rady. Zdobom džakowaše so wón wšitkim, kiž běchu za nowe zwony pjenjezy darili abo předewzaće na hinaše wašnje podpěrowali. Towarstwo bě so 2012 založilo ze zaměrom, hač k 200. jubilej Poršiskeje cyrkwyje 2016 tři nowe zwony leć dać. Tutón zaměr bě so z poswjećenjom nowych zwonow hižo w meji 2015 spjelnił.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiśc: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.

Rakecy. Ewangelske šulske towarstwo w Budyskim wokrjesu a Rakečanska wosada planuje, z klětušim nowym šulskim lětom založić ewangelsku zakładnu šulu w Rakecach. Za nju móžeja starši wot kónca oktobra sem swoje džěci, kiž klětu do šule zastupja, přizjewić. Za založenje rjadownje je znajmjeńša 12 šulerjow trěbnych. Nowa šula změje swój domicil w Pawojskej srjedźnej šuli. Wosebje wěnować chce so inkluziji, zhromadnemu wuknjenju strowych a zbrašenych džěci. Podložki za založenje zakładneje šule ma šulske towarstwo hač do 1. decembra kubłanskej agenturje w Drježdžanach zapodać.

Huska. Na ewangelskim gymnaziju w Husce chcedza wot klětušeho tež hospodarski profil poskićić. Dotal bě gymnazij jednočarowy a na profil strowotnistwo a socialne wobmjezowany. Lětsa poswjećeny nowy šulski twar zmóžnja nětko tež wobsahowe rozšěrjenje. Gymnazialny schodženk při Ewangelskim šulskim centrumje w Husce wobsteji wot lěta 2009. Tuchwilu maja tam 75 šulerjow wot 11. do 13. lětnika. Za nowe šulske lěto hižo na 30 nowych přizjewjenjow předleži.

Dary

W septembru je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 50 eurow. Bóh žohnuj dar a daricela.

Spominamy

Před 175 lětami, 1. nowembra 1841, narodži so farar **Měto Korjeńk** jako syn bura w Gołkojcach. Wopyta gymnazij w Choćebuzu a studowaše teologiju w Berlinje a Erlangenje. Swoje přenje farske městno nastupi 1870 w Hochozy. Hižo lěto pozdžišo powołachu jeho do Bórkowow, hdžež wosta z fararjom hač do wotchada na wuměnk 1910. Wón słušeše k duchownym, kiž so za serbske naležnosće w Delnjeje Łužicy zasadźowachu. Džělaše sobu w komisiji k sporjedženju delnjoserbskich spěwarskich, kiž 1882 wuńdžechu, a na 1881 wudatych Starkowych „Modlitwach“. Zasadźowaše so za založenje delnjoserbskich kemšow w Berlinje, přisłušeše komisiji za pomoc studowacym Serbam a wojowaše pola cyrkwiniskeje wyšnosće wo založenje stipendija za serbskich studentow teologije. 1880 bě sobuzaložer Mašicy Serbskeje a wot 1899 do 1913 jeje předsyda. Podpěraše z přinoškami redaktora Šwjelu při pisanju Casnika a zakitowaše serbskich studentow před knježerstwom wumjetowanja panslawizma dla. 1888 bu za šulskeho inspektora w Choćebuskim wokrjesu powołany a 1896 jako zapóslanc do prowincialneje synody w Berlinje wuzwoleny. Zasadźowaše so za škit Błótow před powodženjemi a staraše so sobu wo wuchowanje Bórkowskeho hrodzišća. 1892 založi we wsy Raiffeisensku pokladnju a přewza jeje předsydstwo. Prawdłownje zarjadowaše w Bórkowach wulke misioniske swjedenje. T.M.

Přeprašujemy

W nowembru wysyla so ewangelske Nabožne slowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

- 02.11. srjeda**
19.00 Bjesada w Rakecach we farskej bróžni
- 06.11. dopředposlednja njedzela cyrkwiniskeho lěta**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (fararka Malinkowa)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 12.11. sobota**
14.30 wosadne popoždne w Bukecach
- 13.11. předposlednja njedzela cyrkwiniskeho lěta**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
09.30 dwurěčne kemše w Rakecach (farar Kecke, G. Holder)
- 16.11. pokutny dzeń**
08.20 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 17.11. štwórtk**
18.30 Bjesada w Bukecach na farje
- 26.11. sobota**
14.00 głowna zgromažina Spěchowanskego towaristwa za serbsku rěč w cerkwi z. t. ekumeniske wosadne popoždne w Drježdžanach w cyrkwi swj. Jozefa na Rehefeldskej (sup. Malink)
- 27.11. 1. njedzela adwenta**
09.30 dwurěčne kemše w Slepom z wuzohnowanjom Slepjanskeho džěcatka (fararka Malinkowa)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)
14.00 wosadne popoždne w Slepom (fararka Malinkowa)
- 04.12. 2. njedzela adwenta**
14.00 kemše w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (sup. Malink), po tym adwentnička na farje